

وهزارهتي كار و كاروباري كوومه لايه تي

ژماره: ٣٤ له ٢٠٢٤/١/٢

پالپشت به حوكمه كاني هاتوو له مادده كاني (١٠٧ و ١٠٨) و به پي ئه و دهسه لاتهي كه پيمان دراوه له مادده ي (١٥٢) له ياساي كار ژماره (٧١) ي سالي ١٩٨٧، ئه و رينمايييه مان ده ركرد:

رينمايي ژماره (١١) ي سالي ٢٠٢٣

رينمايي تاييه ت به ته ندروستي وسه لامه تي پيشه يي

مادده ي (١):

مه به ست له و زاراو وه دهسته واژانه وه ي خواره وه و اتا كاني به رامبه ريانه بو مه به ستي ئه م رينمايييه :
يه كه م: هه ري م : هه ري مي كوردستان_عيراق.

دووهم: وهزاره ت: وهزاره تي كارو كاروباري كوومه لايه تي هه ري م .

سييه م: وه زي ر : وه زي ري كارو كاروباري كوومه لايه تي .

چواره م: به ري وه به رايه تي گشتي: به ري وه به رايه تي گشتي كارو دهسته به ري كوومه لايه تي .

پينجه م: به ري وه به رايه تي : به ري وه به رايه تي كار و به ري وه به رايه تي راهي ناني پيشه يي له هه ري م .

شه شه م: به ري وه به ر : به ري وه به ري به ري وه به رايه تي كار و به ري وه به ري به ري وه به رايه تي راهي ناني پيشه يي له هه ري م .

حه وته م: ليژنه ي پشكيني كار : ليژنه ي پي كه ي نراو له به ري وه به رايه تيه كان به پي ياساي كار.

مادده ي (٢):

ئه و رينمايييه جي به جي ده كر ي ت له سه ر پرؤژه كاني كه رتي تاييه ت و تي كه لا و وه ره وه زي .

مادده ي (٣):

يه كه م : ليژنه ي پشكيني كار هه لده ست ي ت به چه سپاندي تي بينيه كاني له سه ر ئاستي پي وي ستيه كاني كارو ئه وه ي تاييه ته به ته ندروستي وسه لامه تي پيشه يي له راپورته كاني سه رداني پشكيني بو پرؤژه كان ، وليژنه ي پشكيني به رپر سه ئه گه ر به ئه نقه ست و كه مته رخه مي له بووني پي وي ستيه كاني كار و پشت گوي خستني پابه نديان له جي به جي كردني ته ندروستي و سه لامه تي پيشه يي له پرؤژه كه دا.

دووهم : وه زي ر بو ي هه يه ، برپاري داخستني شويني كار وه يان راگرتني كار كردني ئامير ي ك وه يان زي اتر بدات له سه ر راسپارده ي ليژنه ي پشكيني ، له كاتي پابه ندنه بووني خاوه ن كار به جي به جي كردني رينمايييه كاني ته ندروستي وسه لامه تي پيشه يي له شويني كار هه كه تا ئه و كاته ي هو كاري داخستن وه يان راگرتني لاده چي ت ، ئه مه ش دواي هو شداري داني دوو جار به لابردني سه ري پچي به كه به شي وه يه كي فه رمي ، و ئه و كر ي كارانه ي له كار وه ستان به هو يه وه ، مافي وه رگرتني ته واوي مووچه كان هه يه له ماوه ي داخستن و راگرتني كار هه كه به پي ياساي كار.

ماددە ۴): لىژنەى پىشكىنى كار ھەلدەستىت بە :

يەكەم: پىشكىنى پرۇژەكان وتۆمارکردنى پرۇژەى نوئ .

دووم: رىئويى كردنى كرېكار و خاوەنكارى پرۇژەكان بە گرنكى دابىنکردنى كەل وپەلى تە ندروستى وسەلامەتى پىشەىى لە شوپىنى كار پىش دەست بەكاربوون و بەكارھىنانى لەكاتى كارکردندا .

سىيەم: پىوانەکردنى ژىنگەىى لە شوپىنى كارو دە ستىنشانکردنى ھەر مەترسىيەك كە كارىگەرى ھەبىت لەسەر تەندروستى كرېكارەكان.

چوارەم: دە ستىنشانکردنى پىكانى كارو نەخۆ شىيە پىشەىيەكان لە پرۇژەكاندا و رەوانەکردنى كرېكاران بۆ پىشكىنى تەندروستى .

پىنجەم: تۆمارکردنى سەرجم سەرىپچىيەكان لە (مەرجهكانى كارکردن ورا دەى پابەندەبوونى و كەمتەرخەمى وەيان پىشتگوئىخستنى) ئەو ھى تايبەتە بە تەندروستى وسەلامەتى پىشەىى لە پرۇژەكەدا وھۆشدارى كردنى خاوەنكار بە شىوہەىكى فەرمى وئاگادارکردنەو ھى لايەنى پەيوەندىدار .

شەشەم: دەكرى لىژنەكە پەنا بىات بۆ پىپۇران وشارەزايان ، خاوەن توانا زانستىيەكان لە پزىشكى ، ئەندازىارى ، كىمياگەرى ، كارەبا و پىپۇرىيەكانى تر.

ماددە ۵):

بەرپرسىارىيەتى تەندروستى وسەلامەتى پىشەىى لە پرۇژەكان بەم شىوہى خوارەو ھى دىارى دەكرىت :
يەكەم: ئەو پرۇژانەى كە ژمارەى كرېكارەكانى لە (۵۰) كرېكار كەمتەرە و بەرپرسارىيەتى دەدرىتە يەككە لە كرېكارە شارەزا و بە تواناكان لەو بوارە ، سەررەراى كارەكەى خۆى بەدواداچوونى تەندروستى وسەلامەتى پىشەىى كرېكارەكان بكات .

دووم: ئەو پرۇژانەى كە ژمارەى كرېكارەكانى لە (۵۰ تاكو ۱۰۰) كرېكارە ، بەرپرسارىيەتەىيەكە دەدرىتە يەككە لە كرېكارە شارەزاكان و دەرچووى خولپكى بەھىزکردنى تواناكان بىت لەو بوارە و بەتەواوى ئەركى بەرپەرسارىيەتەىيەكەى دەدرىتى و تەرخان دەكرىت بۆ ئەو مەبەستە .

سىيەم: ئەو پرۇژانەى كە ژمارەى كرېكارەكانى لە (۱۰۰ تاكو ۳۰۰) كرېكارە ، پىويستە:

۱- دابىن كردنى پزىشكىك بۆ پىشكەشكەشكردنى خزمەتگوزارى تەندروستى لە پرۇژەكە ، لە (۲) دوو سەعات كەمتر نەبىت لە رۆژىكدا .

۲- لىژنەىيەك لە ناو پرۇژەكەدا دروست بكرىت بەناوى (لىژنەى تەندروستى وسەلامەتى پىشەىى پرۇژە)، لەو كەسانەى خوارەو ھى پىكدىت بە رەچاوكردنى جۆرى كۆمەلايەتى بەپىى توانا:

أ- خاوەنكار وەيان نوپنەرى سەرۆكى لىژنە

ب- بەرپوہەبەرى ھونەرى و تەكنىكى پرۇژەكە ئەندام

ج- پزىشكى پرۇژەكە يان پەرستارىك ئەندام

د- نوپنەرى سەندىكاي كرېكاران ئەندام

ه- كرىكارىكى پرۆژەكە شارەزا و بە توانا لەو بوارە ئەندام و بەرپرسىيارە لە جىبەجى كردنى و بەدواداچوونى بپيارەكانى لىژنە.

چوارەم : ئەو پرۆژانەى كە ژمارەى كرىكارەكانى لە (۳۰۰ تا ۵۰۰) كرىكارە، هەمان لىژنەى پىكها توو لە خالى (سىيەم) ى ئەو ماددەى پىكدەهيندرىت و دوو كرىكارى پرۆژەكە كە شارەزا و بە توانا بن لەو بوارە، و بەتەواوى تەرخان دەكرين و بەرپرسىيارى تى جىبەجى كردنى و بەدواداچوونى بپيارەكانى لىژنە دەبن

پىنجەم : ئەو پرۆژانەى كە ژمارەى كرىكارەكانى زياترە لە (۵۰۰) كرىكار ،

۱- جىبەجى كردنى هەمان وورده كارى هاتوو لە خالى (چوارەم) ى ئەو ماددەى .

۲- دابىن كردنى پزىشكىك بە بەردەوامى لە پرۆژەكە بۆ پىشكە شكردى خزمەتگوزارى تەندروستى ، لە كاتەكانى كار كردندا.

شەشەم : ئەركەكانى كرىكارى بەرپرس و لىژنەى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى پرۆژە ئەمانەن :

۱- بەشپۆهەكى بەردەوام بەدواداچوونى جىبەجى كردنى رىنمايىه كانى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى لە پرۆژەكە دەكات و لىژنەكە كۆبونەوەى دەورى دەكات بۆ ئەو مەبەستە .

۲- رىكخستن و تۆمار كردنى و ئامادە كردنى راپۆرتى بەدواداچوونەكان و تىبىنەكان ، و كۆنوسىك لە تۆمارىكى تايبەت بە بابەتەكە هەلدەگىرىت و خستنه بەردەستى لىژنەكانى بەرپۆهەرايەتى لە كاتى سەردان كردنى پرۆژە .

۳- هەماهەنگى لەگەل لايەنە پەيوەندىدارەكان دەكات و دانانى پلان و بەرنامە لە پرۆژەكە ، كە ئەمانەى خوارەو لە خۆدەگرىت :

أ- دلىابوون لە دابىن كردنى پىداوىستى و كەل و پەلەكانى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى و فرىاكە و تنى سەرەتايى و ئامپىرى ئاگر كۆژىنەو لە لايەن خاوەنكارەو .

ب- دەستنىشان كردن و تۆمار كردن و دىراسە كردنى رووداوەكانى پىكانى كار و نەخۆشە پىشەىيەكان و هۆكارەكانىيان و دابىن كردنى پىداوىستىيەكان و پىلانى كارىگەر بۆ رىگرى كردن لە دووبارەبوونى .

ج- بەدواداچوونى بەردەوامى بەشەكانى پرۆژە و جىبەجى كردنى رىنمايىه كانى .

د- هۆشدارى كردنى كرىكاران لەسەر تەندروستى و سەلامەتى پىشەى و پىراگە ياندنى تىبىنەكانى لىژنەى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى .

ه- پىشكە شكردى بەرنامەى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى بە كارگىرى پرۆژە .

و- دانانى رىنمايىه كانى تەندروستى و سەلامەتى پىشەى لە شوپىنىكى ديارى ناو پرۆژەكە .

ز- كردنەوەى خولى تايبەت بە تەندروستى و سەلامەتى پىشەى بۆ كرىكارانى پرۆژەكە بە تايبەتى لەسەر چۆنەتى بە كارەپنانى ئامپىر و مەترسىيەكان و رىگاكانى خۆپاراستن لىيان .

ماددهی (۶):

یہ کہم: بہرپرسی تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی لہ لایہن خواہنکارہوہ لہ نیو کریکارہکان دیاری دہ کریت.

دووہم: بہرپرسی تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی دہ بیت :

- ۱- بہ شداری یہ کیك لہ خولہکانی تایبہت بہ تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی کردبیت .
- ۲- توانای راہینانی ہہ بیت بہ کریکارہکان .
- ۳- توانای پلاننانان وجیبہ جیکردنی بہرنامہی تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی ہہ بیت.
- ۴- شارہزایی ہہ بیت لہ زانیاریہ پیشہ سازبہکان .

ماددهی (۷):

بۆ سہلامہ تی وپاراستنی ژیانی کریکار وژینگہ ، پیویستہ ہہریہک لہ خواہنکار وکریکار ولیژنہی تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی لہ پروژہکان ، پابہند بن بہ جیبہ جیکردنی ئەو ئەرکانہی خوارہوہ :

یہ کہم: ئەرکہکانی خاوەن کار :

- ۱- بہدہستہینانی پیشکیننی دەوری ئایتی وکەل وپەلەکان لہ لایہنی پەیوہندیدار.
- ۲- ہہلواسینی رینمایی تایبہت بہ تہندروستی وسہلامہ تی پیشہیی لہ شوینیکی دیار بۆ ہہمووان ، وہ روونکردنہوہی مافی کریکارہکان وہ ئەو شتانہی کہ قہدہغہکراوہ بہو شیوہیہی کہ دۆخی کارکردن تہندروست و ئارام دہکات .
- ۳- دابینکردنی شوینیکی تایبہت بۆ حەوانہوہ و نان خواردنی کریکارہکان کہ گشت مەرجهکانی تہندروستی وسہلامہ تی لہ خو بگریت وەک ساردکەرہوہ وگەر مکرہوہ .
- ۴- دابینکردنی ژووریکی تایبہت بۆ کریکارہکان کہ دۆلابی تیابن بۆ خوگۆرین وہہلگرتنی جل و بہرگیان.
- ۵- بوونی دەست شور و تہواو کەرہکانی لہ شوینی کارکردن بہ مەرچیک لہ گەل ژمارہی کریکارہکانی پروژہ کہ بگونجیت بہ ہہردوو رەگەز .
- ۶- دابینکردنی ئاوی خواردنہوہی پاک و تہندروست .
- ۷- دابینکردنی گشت کەل وپەلی خو پاریزی کەسی و فریاگوزاری بہ پیی ژمارہی کریکارہکان
- ۸- ریکخستن و بہکوگاگردن و پاراستنی ماددہ سەرہتایبہکان وکەل وپەلی دروستکراو، بہ شیوہیہکی تہندروست
- ۹- دابینکردنی پیداویستبہکانی خو پاریزی لہو ماددہ زیانبہخشانہی کشتوکالی وناژہلیانہی کہ زیان بہ کریکارانی ئەو کەر تہ دہگەینیت .
- ۱۰- پاراستنی شوینی کار وپاککردنہوہی بہ شیوہیہکی تہندروست و دابینکردنی شوینیکی تایبہت بہ فریدانی پاشماوہ لہ دەرہوہی شوینی کار بہ مەرچیک ہیچ زیانیک بہ ژینگہ نەگەینیت .
- ۱۱- روو پۆشکردنی ہیلہکانی کارہبا و جیاکردنہوہی ئامپرہ کارہبا بایبہکان و دانانی پەرژینی تایبہت .
- ۱۲- دابینکردنی کەل وپەلی تایبہت بہ خو پاریزی کہ ببیتہ ہوی کەمکردنہوہی دہنگی بەرز لہ شوینی کار کہ زیاتر نەبیت لہ (۸۵ دیسبل) .
- ۱۳- دابینکردنی روناکی گونجاو لہ شوینی کار جا سروشتی بیت یان دہستکرد .

۱۴- ھەلگرتنى گشت كەل وپەلە مەترسیدارهكان لە شوپنى تايبەت بە شپوھەيەكى گونجاو و سەلامەت .
 ۱۵- دابینکردنى چوارچپوھەي خۆپاریزی لەو شوپنە بەرزانیەكى كە كریكارەكان كاری تیدا دەكەن بۆ ئەوھەي پارێزراو بن لە مەترسی بەربوونەوھە ورووخان وە بوونی پەرژینی جولۆ بۆ پارێزیان لە پیکانی كار لە كاتی كارکردندا .

۱۶- ئەنجامدانی پشكنینی پزیشكى سەرتایی بۆ كریكارەكان بەر لە دەست پیکردنى كار بۆ ئەوھەي ئاستى گونجانی توانا وھپزی كریكارەكە دەستنیشان بكریت كە ئایا لەگەل جۆرى كارەكە دەگونجیت وەیان نا.
 ۱۷- وەرگرتنى ریکكارەكانى سەلامەتى پپویست بۆ دابینکردنى پاراستنى كریكارەكان لە بەنزینی ئەرۆماتیکى یان ئەو ماددانەي ئەو جۆرە بەنزینە لە خۆ دەگرن .

۱۸- دەبیت بە ھەموو شپوھەيەك ریکكارەكانى پپویست وەربگیریت بۆ قەدەغەکردن لە بلاوبوونەوھەي بەنزینی ئەرۆماتیکى لە شوپنى كارکردندا .

۱۹- پاراستنى كریكار لە ماددە تیشكەدەرەكان (المواد المشعة) بەپپى حوكمەكانى یاسای پاراستن ژمارە (۹۹) ی سالى ۱۹۸۰ .

۲۰- دابینکردنى كەشى گونجاو لە لایەنى دەروونى و كۆمەلایەتى و دابینکردنى ھۆیەكانى گواستەنەوھە .
 ۲۱- بەكارھێنانی ئەو كەرەستە خاوانەي كە كەمترین مەترسیان ھەيە بەپپى توانا .

۲۲- دابینکردنى ئامپەرەكانى ئاگادارکردنەوھە و ئاگرکوژینەوھەي گونجاو لە پرۆژەكە و ئەنجامدانی پشكنینی بەردەوام بۆیان بۆ دلبابوون لە كارکردنیان لە كاتی پپویست .

دووھەم: ئەركەكانى كریكار :

۱- پابەندبوون بە رینمایى تايبەت بە ئامرازەكانى تەندروستى و سەلامەتى پشەيى كە لە یاساكاندا ھاتووە و لە شوپنى كاردا ھەلواسراوھە ، ھەروھەا بەكارھێنانی گشت ئەو كەل وپەلانەي پپویستە لەو بارەيەوھە بۆ جۆرى كارەكەي .

۲- دووركەوتن لە ھەر كاریك كە دەبیتە ھۆی بەكارنەھێنانی یان جیبەجئ نەکردنى رینمایى تايبەت بە تەندروستى و سەلامەتى پشەيى وەیان خراپ بەكارھێنانی كەل وپەلى تايبەت بە كارکردن كە بپیتە ھۆی كەوتنى مەترسى تەندروستى لە سەرى .

۳- پپراگەیاندى سەریەر شتیار وەیان بەرپرسى راستەوخۆ لە پرۆژە بۆ چاكدردن وەیان گۆرینی ھەر كەل وپەلیك یان ئامپیرك بەر لە شكانى یان تیکچوونى بەتەواوى و بەكارنەخستنى ، تەنھا دواى دلبابوون لە دروستى و ھەموو شتەكان لە شوپنى خۆیەتى و ئامادەيە بۆ كارکردن .

۴- دووركەوتن لە ھەر كرداریك بپیتە تیشكدان ، و دەست بەكارکردن تەنھا ئەوكاتەي كە دلبان لەوھەي گشت ئامرازە خۆپاریزیەكانى بەكارھاتووە .

۵- پابەندبوون بە كاتەكانى پشكنینی خولى و گشت ئەو رینماییانەي دەردەچپت لە لایەن پزیشكەوھە وەیان لایەنە پزیشكیەكانى تايبەتە بە شوپنى كار كە پەيوەستە بە تەندروستى و سەلامەتى پشەيى .

6- نابیت کریکار بچیتہ شوینی کار ئەگەر لە ژێر کاریگەری ماددە ھۆشبەر و کارتیکەرە عەقلیەکان (خوارنەو ھەھولییەکان) دا بیت .

7- پابەندبوونی بەو ئەرکانە ی کہ پیی سپێردراوہ .

ماددە ۸:

یەكەم: ئەو کریکارانە ی لە کارگەکان کار دەکەن ، پیویستە ھەر شەش مانگ جارێک پشکنینی پزیشکی لە یەكێک لە تاقیگە باوہریی کراوہکانی وەزارەتی تەندروستی ئەنجام بدات .

دووەم: خاوەنکار کار ئاسانی و بەدواداچوونی ئەنجامدانی پشکنینەکانی پزیشکی لە کاتی خۆیدا بکات و وینە یەك لە ئەنجامی پشکنینەکان لە دۆسییەکی تاییبەت بە پشکنینە پزیشکیەکان بیاریزیت بۆ ئەوہی لە کاتی سەردانییەکانی لایەنی پەییوہندیارەکان ، بخریتە بەر دەست .

سێیەم: پیویستە لە سەر پزیشک دۆخی نەخۆشیە پشەییەکان و حالەتە مەترسیدارەکانی کریکار ، لایەنی پەییوہندیار ئاگاداری بکات وە .

چوارەم: لەو پرۆژانە ی کہ بوتلی غاز تیایدا بە کار دیت ، دەبیت ناوی جۆرە غازە کہ لە سەر بوتلە کہ بنوسریت و ھەر وەھا ئامرازی تاییبەتی ھەبیت بۆ گواستنە وەیان بۆ شوینی مەبەست ، و نابیت غازی ئۆکسجین نزیک بیت لەو ماددانە ی کہ زوو گر دەگرن .

پینچەم: سەر جەم ئەو خزمەتگوزاریە و کەل و پەلانە ی دابین دەکریت بۆ تەندروستی و سەلامەتی پشەیی لە شوینی کار بۆ کریکارەکان بی بەرامبەرە ، بە بی ئەوہی ھیچ برە پارە یەك لە کریکارە کہ وەر بگیریت وەیان بپردریت لە مووچە کہ ی لە بەرامبەریدا .

ماددە ۹:

ھەموو سزاکان کہ لە دەرئەنجان ی پابەندنەبوون وەیان سەرییچی یاساییەکان ئاراستە دەکریت بە پیی یاسای کاری بەرکار دەبیت .

ماددە ۱۰:

لە دەستەبەری و پاریزی تەندروستی و سەلامەتی پشەیی کریکاران و رەچاوی سروسشتی کریکارانی ئافرەت و کەمئەندام و خاوەن پیداووستی تاییبەت بکریت بە مەبەستی پاریزگاریان .

ماددە ۱۱:

سەر جەم رینمایییەکانی تاییبەت بە تەندروستی و سەلامەتی پشەیی بەرکار دەبن بە مەرجیک حوکمەکانی ناکوک نەبن لە گەل ناوەرۆکی ئەو رینمایییە .

ماددە ۱۲:

ئەو رینمایییە جیبەجی دەکریت لە ریکەوتی بلاوکردنەوہی لە رۆژنامە ی فەرمی (وقایعی کوردستان) .